

Peter Jablonski

piano

Missionskyrkan
4 oktober 2020 kl. 16.30

Konserten ges med stöd av Kultur- och fritidsnämnden i Linköping,
Statens kulturråd, Sensus studieförbund
och Scandic i Linköping.

visas av att tsaren adlade honom 1869. Kanske är han ändå, som så många andra, mest känd för en liten bagatell: Melodi i F, ett stycke som bland annat övertygade George Gershwin om att han skulle ägna sig åt musik. Rubinsteins första pianosonat är av allt att döma den allra första pianosonat som skrivits i Ryssland, och det är en 19-åringens fulländade mästerverk, full av ungdomlig briljans, och ett uns av Mendelssohn, men också ett starkt löfte till framtiden. Musiken kan ibland verkligen kännas rysk, men den rymmer inga direkta citat från rysk folkmusik.

I Ballad nr 2, skriven åren 1853, har vi att göra med ett av **Franz Liszt** mest genomarbetade och innehållsrika pianoverk. En ballad brukar vara en komposition med berättande karaktär, men i det här fallet kan man nog inte följa någon handling i detalj, men inspirationen ska ha kommit från Gottfried Bürger's ballad Lenore. Musiken börjar frodigt med en melodi som sakta växer fram över kromatiska rörelser i vänsterhanden. Efter hand går musiken över i ett ljusare Allegretto, innan stormen tar över i Allegro deciso. När det lugnar sig kommer Allegretto-delen åter i en ny version i D-dur. Detta symmetriskt upplagda verk avslutas med att stämningen från inledningen återkommer, denna gång i giss-moll, och därpå en ståtlig höjdpunkt.

Liszt har som bekant gått till historien som en av alla tiders främsta pianister. Att han verkligen var en mästare kan man förstå av hans egna kompositioner, som är ytterst krävande, både tekniskt och känslomässigt, och han komponerade flitigt för pianot. Bland mycket annat skrev han nitton Ungerska rapsodier, och han hade själv ungerskt påbrå. De sista fyra rapsodierna skrev han 1880, och han citerar här och var några autentiska ungerska folkmelodier. Men kunskapen om vad som var ungersk folkmusik respektive romsk musik var vid denna tid mycket bristfällig. Huvudsaken är ju att denna musik är medryckande och melodiskt briljant.

Amerikanen **Aaron Coplands** El salón México fullbordades 1936 och uruppfördes året därpå av Orquesta Sinfónica de México. "Under mitt första besök i Mexiko, hösten 1932, fick jag idén att skriva ett stycke baserat på mexikanska teman. Det är inget konstigt med det. Varje tonsättare som reser utanför sitt hemland vill ta med sig musikaliska souvenirer. Redan från början tänkte jag skriva ett verk baserat på mexikanska folkmelodier koplade till en populär danssalong i Mexico City – Salón México. Jag ville bara spegla turisternas Mexiko, och hoppas ha hittat något av denna anda i min musik." Jodå, något mer mexikanskt kan man väl knappast tänka sig, och här finns åtskilliga citerade folkmelodier. **Leonard Bernstein** var en ivrig förespråkare av Coplands musik och han både dirigerade hans orkestermusik och arrangerade den nästan omedelbart efter premiären för piano, såväl för solopiano, som för fyrhändigt piano och även för två pianon.

Stig Jacobsson

Nästa konsert blir redan 25 oktober med den nederländske gitarristen Peter Floor.
www.linkopingkamarmusik.se

Program

Frédéric Chopin
1810–1849

Polonäs nr 1 op 26 ciss-moll
Allegro appassionato
2 Mazurkor
op. 68:2 a-moll
op. 56:2 C-dur

Aleksandr Skrjabin
1872–1915

2 Mazurkor
op. 25:3 Lento e-moll
op. 40:2 Piacevole Fiss-dur

Anton Rubinstein
1829–1894

Pianosonat nr 1 e-moll op. 12
Allegro appassionato
Andante largamente
Moderato
Moderato con fuoco

Franz Liszt
1811–1886

Ballad nr 2 h-moll
Allegro molto – Allegretto –
Allegro deciso – Allegretto
Ungersk rapsodi nr 15

Aaron Copland
1900–1990

El salón México (pianoarr av Leonard Bernstein
1918–1990)

Konsertens längd ca 2 timmar inklusive paus.

Den polskfödde pianisten och tonsättaren **Frédéric Chopin** lade under sin korta levnad grunden till den moderna pianolyriken. Chopins sexton Polonäser avslöjar hans kärleksfulla förhållande till födelselandet Polens folkliga musikstil. Polonäsen är en polsk dans med anor från 1500-talet. Under 1700-talet började den dyka upp i konstmusikalisk förklädning och under 1830-talet blev den populär i samband med Polens politiska frigörelse. Framförallt var det Chopin som lyfte fram genren till oanade höjder. Även om den nu aktuella polonäsen kallas nr 1, så har den föregåtts av minst nio polonäser som han skrev hemma i Polen, men som länge förblev opublicerade. Den här blev den första som publicerades när han kommit till Paris.

Mazurkan är också en polsk dans med rötter i 1600-talet, från provinsen Mazowsze – vars befolkning kallas mazurer – och dansens popularitet beror inte minst på dess stora möjligheter att kombinera aristokratisk nobless med mera folkliga inslag utan att det rytmiska mönstret måste ändras. Chopin hade själv sina rötter i trakten och han komponerade sammanlagt femtionio mazurkor mellan 1827 och 1847. De tre mazurkor som ingår i opus 56 komponerade han 1843, och de anses alla höra till de allra bästa. Mazurkan op. 68:2 är inte skriven senare utan redan 1827.

I sin ungdom gjorde sig **Aleksandr Skrjabin** känd som en skicklig pianist såväl i Moskva som ute i världen. Han var en mästare på att spela Chopins eleganta pianomusik. När han själv komponerade pianomusik kom han att nära följa den beundrade polske mästaren i fotspåren. Inte nog med att tonspråket var likartat, han gav också sina småstycken titlar som mazurka, etyd, preludium, sonat – precis som Chopin. Dit kan man säga att hans nio mazurkor ur op. 25 hör. Han skrev dem 1899, 17 år gammal.

Men Skrjabin skulle påverkas starkt av tidens rörelser, och när han kommit fram till sina två mazurkor op. 40 (1903), stod han också på gränsen till en ny utvecklingsfas. Han fängslades av mysticism, och symbolismens kvasireligiösa tankar fick ordentligt grepp om honom, något som också kom att avspeglas i hans musik. Men just den andra mazurkan är betecknad ”piacevole” vilken kan betyda älskvärt, behagligt. Jo, men nog befinner han sig i en drömvärld.

Anton Rubinstein började komponera som tolvåring, men då hade han redan för länge sedan debuterat offentligt som pianist och hunnit studera i Paris, där han fått djupgående råd av Franz Liszt. Det var också som pianist han skulle komma att bli världsberömd. Men denne man hade många strängar på sin lyra. 1849 blev han kejsarlig musikdirektör hemma i S:t Petersburg, och där grundade han 1862 Rysslands första musikkonservatorium. Han komponerade också flitigt, nitton operor, sex symfonier, fem pianokonsorter, tio stråkkvartetter, fem pianotrior – listan kan göras lång. Men han gav sig inte hän åt det ryska på samma sätt som Rimskij-Korsakov, Musorgskij eller Borodin. Man har istället menat att han ”inte var en rysk komponist, utan en komponerande ryss”. Att han verkligen uppskattades